

Михайлов В.О.

ст. гр. ЕВ-31

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів

Науковий керівник:

Чернобай Л.І.

к.е.н., проф., професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва

ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ УКРАЇНИ ТА ЄС

Постановка проблеми. Сучасні процеси глобалізації та регіоналізації світового господарства, які є, з одного боку, протилежними, а з іншого – у значній мірі взаємопов'язаними, призводять до значних змін у системі регулювання міжнародних торговельних відносин. Однак мінливість умов глобального середовища, а також інтегративні процеси, що визначають зміст та форму взаємодії національних товаровиробників на міжнародних ринках, вимагають постійного моніторингу окремих заходів регуляторної політики іноземних держав партнерів та оцінки їх результативності. Починаючи з 1 січня 2016 р. умови торгівлі між Україною та ЄС регламентуються положеннями розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціації між Україною та ЄС (В період з 1 січня 2016 р. по 31 серпня 2017 р. в режимі тимчасового застосування. З 1 вересня 2017 р. Угода про асоціацію набула чинності в повному обсязі). Подальше дотримання європейського геопросторового пріоритету у зовнішній торгівлі завдяки поступовій імплементації Угоди дасть змогу забезпечити зростання ВВП України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальну філософію та методи міжнародної регуляторної політики досліджувала значна кількість українських та зарубіжних учених, серед яких Дж. Вілсон, В. Геєць, С. Двигун, І. Дюмулен, Я. Жаліло, Т. Мельник, К. Новікова, С. Осика, О.П. Борисенко, О.В. Сторожук, В.А. Устименко Т. Осташко, М. Поумер, В. Свинухов, Р. Хоуз та ін. Також напрямки вдосконалення тарифного регулювання зовнішньої торгівлі України дослідила Ю. М. Туніцька у статті «Національна митно-тарифна та нетарифна політика за умов євроінтеграції».

Виклад основного матеріалу.

В останні роки спостерігається тенденція до посилення економічної співпраці між Україною та ЄС. Про це свідчить динаміка зовнішньоторговельної діяльності. Станом на 2018 рік обсяг експорту українських товарів до країн ЄС становив 115% аналогічного показника 2017 року.

Обсяг імпорту європейських товарів до України становив 111,5% аналогічного показника в 2017 році. Найбільшими темпами збільшився експорт до Хорватії, а саме на 44,8%, суттєве зростання відбулось в обсягу експортних поставок до Греції – 42,3%, також значно збільшився обсяг експорту товарів до Ірландії – 40,2%. Обсяг імпорту товарів найбільшою мірою збільшився з Хорватії – 49,2%, на 41,1% збільшився обсяг імпорту з Данії та на 36,5% з Болгарії. В товарній структурі експорту найбільшу частку займали чорні метали та вироби з них – 18,4%, електричні машини – 11,8% та зернові культури – 11,0%. [1]

Незважаючи на налагодження взаємної торгівлі, країни намагаються захистити свої внутрішні ринки та власних виробників. Для цього уряди країн ЄС встановлюють ввізні мита для товарів, що надходять з третіх країн. Розмір ввізного мита залежить від класифікації товару. Ставки мит і перехідні періоди для повної лібералізації вказані у тарифних графіках України та

ЄС, що містяться в додатках до розділу IV Угоди про асоціацію. Мита знижуються поступово, а їх розмір на конкретний момент обчислюється за формулою (1)

$$T_0 - \frac{T_0}{R+1} * N \quad (1)$$

де T_0 - базова ставка; R - перехідний період; N - рік застосування Угоди про асоціацію. Розглянемо, як приклад, код УКТЗЕД 2009 50 10 00 (сік томатний, що містить цукор), який імпортується в Україну з ЄС. Базова ставка мита на момент набуття чинності Угодою становила 10% в перехідний період – 3 роки. Відповідно до формули, зазначеної вище, ставка ввізного мита у 2016 р. становила 7,5%, у 2017 р. – 5%, у 2018 р. – 2,5% ($10 - 10/4 \times 3 = 2,5\%$) і буде повністю лібералізована у 2019 р. На практиці ставка ввізного мита може бути повністю лібералізована не раніше 2020 р. Однак більшість країн активно взаємодіють з Україною в рамках Угоди. [2]

Незважаючи на це, станом на кінець 2017 року Бельгія встановила ввізні мита на деякі українські товари. За товарною позицією «Молоко та вершки, згущені та з доданням цукру чи інших підсолоджувальних речовин у твердих видах, з вмістом жирів не більш як 1,5%» ставка ввізного мита становила 26%; за позицією «Частини тушок і субпродукти, морожені» ставка мита становила 16%; за позицією «Зерно зернових культур, зародки зерна зернових культур, цілі, плющені, у вигляді пластівців або мелені з інших зернових культур» - 10%. [3]

Такі дії бельгійської сторони частково суперечили умовам Угоди.

На противагу цьому були країни, що пішли на поступки та крім поступового зменшення ввізних мит до повної лібералізації торгівлі, скасували обов'язкову сплату ПДВ у місцях призначення певних видів українських товарів.

Німеччина, зокрема, скасувала ввізні мита на продукцію деревообробної та металургійної промисловості за товарною позицією «Меблі дерев'яні» та «Інші вироби з чорних металів», залишивши лише обов'язкову сплату ПДВ у розмірі 19%, Словенія скасувала ввізні мита на деяку продукцію сільського господарства як-от соків і екстрактів рослинного походження, залишивши аналогічно до Німеччини лише ставку ПДВ у розмірі 22%. Проте для лікарських засобів для терапевтичного або профілактичного застосування ставка ПДВ в Словенії для українських експортерів склала 9,5%. Більшість країн скасували крім ввізних мит також і ставку ПДВ для електронних приладів (Литва, Румунія, Італія). [4]

Українська сторона також не поспішає виконувати всі зобов'язання в напрямку лібералізації взаємної торгівлі з ЄС. Станом на квітень 2018 року в Україні зберігались досить високі ставки ввізних мит на цукор та кондитерські вироби – 19,4%, на продукцію тваринного походження середня ставка – 13%, на продукцію рослинного походження – 12,6%, на зернові культури – 12,5 та 11,3% на одяг. Угодою передбачалося взаємне поступове зниження ставок ввізних мит на промислові товари обох сторін до повної лібералізації торгівлі.

Станом на кінець 2018 року середнє значення імпортного мита для продукції українського аграрного сектору в країнах ЄС становила 13,9%. Для продукції інших секторів середня ставка ввізного мита становила 4,3%. [5]

На етапі набуття чинності Угоди про асоціацію у 2016 р. Євросоюз скасував ввізне мито на 94,7% українських промислових і 83,4% сільськогосподарських товарів. На відміну від ЄС, український ринок не так швидко відкриває свої двері, оскільки лише невелика частина тарифних ліній була лібералізована з боку України протягом перших 2-х років. Загалом, перехідний період для України становить від 3-х до 10-ти років. Водночас ЄС повинен досягти повної лібералізації тарифів протягом 7-ми років.

Таким чином, зовнішня торгівля є важливою складовою української економіки та протягом 2015-2017 років склала 52,6% від ВВП. Темпи зростання обсягів торгівлі та її географічне розширення за останні роки суттєво збільшились, однак на цьому шляху є чимало перешкод.

У зв'язку з лібералізацією тарифного регулювання на українські товари зі сторони ЄС спостерігалось найбільше зростання обсягів експорту за останні роки. Для української сторони була можливість досягти значно більших темпів зростання експорту своїх товарів до ЄС через лібералізацію тарифного регулювання щодо товарів з ЄС, однак на сьогодні найбільш захищеними ввізними митами галузями все ще залишаються сільське господарство, а саме виробництво цукру та зернових культур. Аналогічно деякі європейські країни захищають власних виробників, що сповільнює остаточну гармонізацію тарифного регулювання та темпи зростання обсягів взаємної торгівлі між Україною та ЄС. За умови одночасних симетричних дій щодо лібералізації тарифного регулювання України та країн ЄС буде досягнуто стійкого зростання темпів взаємної торгівлі.

Список використаних джерел

1. *Статистика зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] //Держстат– Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>*
2. *Асоціація України з ЄС: Як це працює [Електронний ресурс] //Юридична газета– Режим доступу до ресурсу: https://sk.ua/wp-content/uploads/2018/05/Yuridichna-Gazeta_Mykuliak.pdf*
3. *Огляд ринку ЄС [Електронний ресурс] //Дніпропетровське інвестиційне агентство – Режим доступу до ресурсу: <http://dia.dp.gov.ua/analitika/>*
4. *Тарифне і нетарифне регулювання [Електронний ресурс] //Офіс з просування експорту України – Режим доступу до ресурсу: <https://epo.org.ua/category/analytics/taryfne-i-netaryfne-regulyuvannya/>*
5. *Ставки ввізних мит ЄС та України [Електронний ресурс] //WTO – Режим доступу до ресурсу: <http://stat.wto.org/TariffProfile/WSDBTariffPFView.aspx?Language=E&Country=UA%2cE28>*